

който би могли да се провѣрватъ извѣстни данни, които сж въ състояние да формиратъ убѣждението на сждътъ, че извѣстенъ фактъ е извършенъ или не. Когато се говори за мълчанието на подеждимия, законътъ казва, че това не е доказателство. Сжщото говори закона и когато се говори и за самопризнавание; но когато е дума за свидѣтели, закона показва начина за испитванието имъ, за да може да се има гаранция, за истинността на показанията, които ще сж даджтъ. Съ нѣкои и други постановления на закона се иска, шото свидѣтелътъ да не бжде роднина, да не бжде въ обтѣгнати отношения съ една отъ странитѣ и пр., а при това указва въ кои случаи единъ свидѣтель трѣбва да бжде испитанъ подъ клѣтва и въ кои — не. Има много постановления на закона се въ сжщата смисълъ и се съ сжщата цѣль създадени, а именно: да се окаже на оная гаранция, която закона изисква, та да можатъ доказателствата по единъ по-вѣренъ начинъ да формулиратъ убѣждението на сждията. Но какъ вий трѣбва да поглѣднете на показанията само на единъ свидѣтель; какъ трѣбва да се глѣда на показания, които не сж дадени подъ клѣтва; какъ трѣбва да се глѣда на извѣстенъ родъ доказателства, на извѣстна презумция — законътъ е нѣмъ. Той прѣдставя всичката свобода на сждиитѣ да формулиратъ отъ тѣзи данни, които имъ се прѣдставятъ, своето убѣждение така, както тѣ намѣратъ за нужно. Азъ считамъ за нужно да спомѣна теорията на углащото право по това, защото не единъ пжтъ съмъ слушалъ да казватъ, че не е достатъчно единъ свидѣтель, за да подѣрди извѣстни обстоятелства; че не сж достатъчни показанията, дадени безъ клѣтва; че не сж достатъчни тази или онази презумция, защото сж отдалечени или не директни съ обстоятелствата. Това миѣние, обаче, е погрѣшно. Ний можемъ да формулираме нашитѣ убѣждения, било само на показанията на единъ само свидѣтель, било чисто на прѣзумция, които не сж нито вещественни доказателства, нито вещественни показания, но акции на такива улики, които наведатъ на миѣнието, че извѣстенъ фактъ е можалъ или не да бжде извѣстенъ. При приеманieto на показанията на единъ свидѣтель, билъ той роднина, билъ той въ особенни отношения съ подеждимия, показалъ подъ клѣтва или безъ клѣтва — човѣкъ, особенно сждията прави сжждения, за достовѣрността или недостовѣрността имъ, чисто по своето убѣж-